

Film som Bok och Bok på Film

– ett lässtimulerande projekt i glesbygden

AV ANDREAS HOFFSTEN

Bok eller film blev Bok och film när Filmpool Jämtland, Jämtlands Länsbibliotek samt kommunerna i Krokom, Strömsund och Östersund bestämde sig för att samarbeta.

Jämtland hade FilmPoolen och länsbiblioteket samarbetat sen tidigare. Som ett exempel hade Ulf Stark inbjudits till Östersund för att tala om bok och film i samband med en visning av filmen *Kan du vissla Johanna* i regi av Rumel Hammerich på en bok av Ulf Stark. Vad är specifikt för litteraturens respektive filmens sätt att förmedla känslor och kunskaper? Hur gestaltar man en scen ur en bok på film? Det blev ett lyckat arrangemang, utlåningen av "Kan du vissla Johanna", "Sixten", "Den magiska shejken i Stureby" mfl av Ulf Starks böcker sköt fart. Samma erfarenheter hade man av alla Jane Austen filmatiseringar på senare tid i TV och på bio, det var bara att gå ner i magasinerna och vaska fram "Stolthet och fördom" med flera klassiker igen. Barns bokläsande har under en längre tid visat sviktande siffror. Det gällde

de, säger Bodil Köpsén, bibliotekarie vid länsbiblioteket i Östersund och en av initiativtagarna till projektet. Bodil Köpsén berättar att det finns 18 olika lådor i två exemplar, alltså 36 lådor på varje buss i de tre samarbetande kommunerna.

Exempel på lådornas innehåll: Jack Londons "Varghunden" som bok och film samt "Skriet från vildmarken"; Ole Lund Kirkegaards "Gummi-Tarzan" på papper och celluloid samt "Gusten Grodslukare"; vidare Francis Burnetts "Den hemlighetsfulla trädgården" respektive "Lille lorden". Det finns ett paket med Astrid Lindgren och Ulf Stark förstås, Ture Sventon finns med på ett hörn liksom Maria Gripes "Hugo och Josefina"; "Bert" böckerna samt mindre kända verk som "Benjamin Duva" (älskad som film hos många skolbioarrangörer) av islänningen Fridrik Erlingsson. I

alltså att inte bara se en motsättning i barnens förädrade mediavanor utan att söka finna nya vägar att få barnen att hitta sin lust till läsande.

Svaret blev väskor innehållande en film och två böcker, vasst limegröna väskor med projektets logotyp tryckt på locket. The medium is the message; det gällde att fånga ungarnas intresse med en läcker förpackning. Nu turnerar väskorna runt med bokbussarna i jämtländsk glesbygd där det är nära mellan granarna men långt mellan grannbyarna.

– Intresset vaknade direkt, boxarna är alltid utlåna-

varje låda finns även ett litet informationsblad om författaren och filmen.

Projektets uttalade mål är att stimulera läsintraset bland barn och ungdomar. Men det finns fler idéer i bakgrunden. Är kopplingen bok och film som läsinspirerande idé värd att vidareutveckla? Är modellen så bra att den bör ingå i den ordinarie verksamheten? Kan den här typen av projekt stimulera samarbetet mellan olika institutioner inom ett läns samlade barnkultur?

D en mediaundersökning från Barnbarometern där det framkom att svenska barns läsande nära nog halverats under en tioårs period var nu inga nyheter för landets bibliotekarier. Att läsandet sviktar och boken vacklar hade redan märkts men gnager naturligtvis i många svenska barnboksbibliotekariers bakhuvuden. Barns läsande per dag har gått från 48 minuter 1984 till 27 minuter 1996. Under samma tidsrymd har tittandet på rörliga bilder ökat från 68 till 109 minuter/dag. Allt enligt mätningen över barns mediavanor. Det råder behård konkurrens om dygnets lediga minuter.

Anneli Månsson är bibliotekarie i Krokom och arbetar regelbundet i bokbussen runt om i kommunen. Hon menar att "Bok&Film" är ett spännande sätt att få kontakt med nya låntagare och en chans att introducera dem i böckernas värld.

- Det här med filmen lockar ju särskilt killarna, som normalt inte är så läsvana jämfört med flickorna i samma ålder. "Har du inget med mera blod i?" fråga-

de en kille, då gäller det att inte vara talträngd. Annars är det mest frågor kring aktuella filmer som *Titanic* och *Mannen som talade med hästar*; "Finns dom på bok?". En annan viktig sak, fortsätter Anneli Månsson, är att det skapar möten, ungarna byter väskor mellan varandra innan bussen kommer nästa gång.

Projektet, som skall utvärderas efter vårterminen 1999, har fått ekonomiskt stöd från Statens Kulturråd, Allmänna arvsfonden, FilmPoolen, Länsbiblioteket, lite från Landstinget samt från de engagerade kommunerna. Utvärderingen sker även med en enkät med frågor till barnen som ligger med i varje boklåda. Därtill kan barnen skriva egna tankar i en "loggbok" som finns utlagd i bokbussarna.

Karin Larson vid FilmPool Jämtland, en annan av initiativtagarna, poängterar att projektet "Bok&Film" även har till syfte att bredda tillgången på kvalitetsfilm för barn och ungdomar på landsbygden.

- Det är en gledbygdsaspekt och en jämlikhetsfråga, menar Karin Larson.
